

Framställan gällande avgiftsbemyndiganden för vissa typer av elektroniskt utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret och för viss uppdragsverksamhet

Innehåll

SAMMANFATTNING	4
1 FÖRFATTNINGSFÖRSLAG	5
1.1 Förslag till förordning om ändring i vägtrafikdataförordningen (2019:382).....	5
1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen	7
2 INLEDNING	8
2.1 Utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret.....	8
2.1.1 Allmänt.....	8
2.1.2 Utlämnande av allmänna handlingar	8
2.1.3 Utlämnande enligt 6 kap. 4 och 5 §§ OSL	8
2.1.4 Försäljning av fordonsuppgifter	9
2.2 Uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer	9
2.3 Avgifter - nuläget.....	10
2.3.1 Allmänt om avgifter i Transportstyrelsens verksamhet	10
2.3.2 Avgifter för direktåtkomst.....	10
2.3.3 Avgifter för annat elektroniskt utlämnande av uppgifter	11
2.3.4 Avgifter för försäljningen av fordonsuppgifter.....	11
2.3.5 Avgifter för uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer	11
3 FÖRSLAG.....	12
3.1 Bemyndigande att ta ut avgift för direktåtkomst och för annat elektroniskt utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret.....	12
3.1.1 Skälen för förslaget och bedömningen.....	12
3.2 Ändrat bemyndigande för att ta ut avgift för försäljningen av fordonsuppgifter i vägtrafikregistret och för uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer	14
3.2.1 Skälen för förslaget.....	14
4 KONSEKVENSER	15
4.1 Vad är problemet?	15
4.1.1 Avgiftsbemyndigande gällande direktåtkomst m.m.....	15
4.1.2 Bemyndigande att föreskriva om avgift för försäljningen av fordonsuppgifter.....	15
4.1.3 Bemyndigandet att föreskriva om avgift för uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer	15
4.2 Vad är syftet med förslaget?	15
4.2.1 Nytt avgiftsbemyndigande gällande direktåtkomst m.m.....	15

4.2.2	Ändrat bemyndigande att ta ut avgift för försäljningen av fordonsuppgifter och för uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer	16
4.3	Vad finns det för alternativa lösningar?	16
4.4	Vad blir effekten om någon reglering inte kommer till stånd?	16
4.5	Vilka är berörda?	16
4.6	Vad är de kostnadsmässiga/ekonomiska effekterna av förslaget?	16
4.7	Vad får förslaget för andra konsekvenser?	17
4.8	Överensstämmer förslaget med EU-rätten?	17
4.9	Vad behöver beaktas i fråga om tidpunkt för ikraftträdande?	17
4.10	Finns det behov av speciella informationsinsatser?	17
4.11	Konsekvenser för företag	17
5	FÖRFATTNINGSKOMMENTAR	17
5.1	Förslaget till förordning om ändring i vägtrafikdataförordningen (2019:382)	17
5.2	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen	18

Sammanfattning

Transportstyrelsen föreslår att regeringen beslutar att föra in en bestämmelse i vägtrafikdataförordningen (2019:382), VTDF, med ett särskilt bemyndigande för Transportstyrelsen att föreskriva om avgifter för elektroniskt utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret. Med stöd av bemyndigandet ska Transportstyrelsen exempelvis kunna föreskriva om avgifter för direktåtkomst till vägtrafikregistret. Inkomsterna från avgifterna ska få disponeras av Transportstyrelsen.

Transportstyrelsen föreslår även att regeringen beslutar om en ändring i förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen. Den föreslagna ändringen innebär att de avgifter som styrelsen tar ut i den uppdragsverksamhet som dels avser försäljning av uppgifter ur vägtrafikregistrets fordonsdel, dels viss uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer, inte behöver beslutas genom föreskrifter, utan kan fastställas av myndigheten på annat sätt.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om ändring i vägtrafikdataförordningen (2019:382)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 1 § vägtrafikdataförordningen (2019:382) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

Verkställighet och avgifter

1 §

Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om

1. verkställigheten av vägtrafikdatalagen (2019:369), denna förordning, artiklarna 16-18 i förordning (EG) nr 1071/2009, artiklarna 11, 13.1 och 14 i förordning (EG) nr 1072/2009 och artiklarna 20, 23.1 och 24 i förordning (EG) nr 1073/2009,

2. att Trafikverket i stället för Transportstyrelsen ska föra in uppgifter i vägtrafikregistret om provverksamhet enligt bilaga 2 avsnitt 2, 3 och 5,

3. storleken på de avgifter som avses i 2 kap. 3 § och hur de ska tas ut, *och*

3. storleken på de avgifter som avses i 2 kap. 3 § och hur de ska tas ut,

4. avgifter för ärendehandläggning enligt vägtrafikdatalagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

4. avgifter för ärendehandläggning enligt vägtrafikdatalagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, *och*

5. avgifter för direktåtkomst till och annat elektroniskt utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret.

Innan Transportstyrelsen meddelar föreskrifter med stöd av första stycket ska styrelsen höra

1. Trafikverket, i fråga om föreskrifter enligt första stycket 2,
2. Polismyndigheten, om föreskrifterna avser myndighetens verksamhet, Prömrådsbeslutet eller CBE-direktivet, och
3. Försvarsmakten, om föreskrifterna avser registrering av fordon som förs över från det militära fordonsregistret till vägtrafikregistret.

Avgifter enligt första stycket 5 ska inte tas ut för sådan direktåtkomst som avses i 4 kap. 16 § eller av statliga myndigheter för utlämnande av sådan grunddata om fordon och fordonsägare ur vägtrafikregistret som anges i 21 § i förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen.

Avgiftsfrihet enligt tredje stycket gäller inte för Affärsverket svenska kraftnät, Luftfartsverket eller Sjöfartsverket eller om den myndighet som tar emot uppgifterna ska använda dem i uppdrags- eller försäljningsverksamhet.

Transportstyrelsen får disponera inkomsterna av sådana avgifter som avses i första stycket 5.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2024.

1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen

Härigenom föreskrivs att 20 § förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §

Transportstyrelsen får *meddela* Transportstyrelsen får *ta ut avgift*
föreskrifter om avgifter för för verksamhet som avses i 9 och 12
verksamhet som avses i 9 och 12 b b §§.
§§.

För verksamhet som avses i 9 § ska avgift inte tas ut när Transportstyrelsen med myndighetens standardiserade tekniska lösningar till statliga myndigheter tillhandahåller sådan grunddata om fordon och fordonsägare ur vägtrafikregistret som anges i 21 §.

Avgiftsfrihet enligt andra stycket gäller inte för Affärsverket svenska kraftnät, Luftfartsverket eller Sjöfartsverket eller om den myndighet som tar emot uppgifterna ska använda dem i uppdrags- eller försäljningsverksamhet.

Transportstyrelsen får disponera inkomsterna av sådana avgifter som avses i första stycket.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2024.

2 Inledning

2.1 Utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret

2.1.1 Allmänt

Vägtrafikregistret är en viktig samhällsresurs som ett stort antal myndigheter och enskilda aktörer är beroende av i sin dagliga verksamhet. Ett viktigt syfte med vägtrafikdatalagen (2019:369), VTDL, är därför att säkerställa att vissa personuppgifter på vägtrafikområdet finns tillgängliga hos Transportstyrelsen och att myndigheten ges möjligheter att på ett effektivt sätt tillhandahålla andra aktörer denna information.¹

Transportstyrelsen lämnar ut uppgifter ur vägtrafikregistret på ett flertal olika sätt, exempelvis genom:

- Utskrifter av sammanställningar av uppgifter i vägtrafikregistret i enlighet med enskildas rätt att ta del av allmänna handlingar.
- Direktåtkomst till uppgifter om fordon, behörigheter och tillstånd
- Telefon eller e-post
- Olika servicetjänster för elektroniskt utlämnande av uppgifter, t.ex. genom SMS, webb eller app.
- Försäljning av uppgifter gällande fordon (uppdragsverksamhet)

2.1.2 Utlämnande av allmänna handlingar

Rätten att i enlighet med offentlighetsprincipen ta del av sammanställningar av uppgifter ur vägtrafikregistret är reglerad i tryckfrihetsförordningen (TF). Rättigheten är begränsad till sådana sammanställningarna som kan göras med hjälp av tillåtna sökbegrepp och med rutinbetonade åtgärder (2 kap. 6 – 7 §§ TF). Myndigheten är inte skyldig att lämna ut sammanställningen på något annat sätt än genom en utskrift (2 kap. 16 § TF).

2.1.3 Utlämnande enligt 6 kap. 4 och 5 §§ OSL

Utöver rätten att ta del av allmänna handlingar enligt TF så har enskilda enligt 6 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, rätt att på begäran få uppgifter ur en allmän handling, om uppgifterna inte är sekretessbelagda och det kan ske utan hinder av arbetets behöriga gång.

Transportstyrelsen utlämnande av uppgifter till enskilda ur vägtrafikregistret genom direktåtkomst, telefon, e-post, och olika servicetjänster är exempel på ett sådant utlämnande av uppgifter. När utlämnande av uppgifter sker till

¹ Prop. 2018/19:33 s. 62

andra svenska myndigheter grundar sig det i skyldigheten enligt 6 kap. 5 § OSL att på begäran från en annan myndighet lämna ut uppgifter som vi förfogar över, eller i en särskilt reglerad uppgiftsskyldighet.

När det gäller *direktåtkomst* till uppgifterna i vägtrafikregistret finns det särskilda bestämmelser som bland annat anger för vilka ändamål sådan åtkomst kan medges, under vilka förutsättningar ett medgivande kan återtas, och vilka sökbegrepp som får användas vid direktåtkomsten.² Både myndigheter och enskilda kan medges direktåtkomst. De som har medgivits direktåtkomst kan vara anslutna direkt till vägtrafikregistret genom vår egen tjänst Fordon direkt, eller genom en extern informationsförmedlare som i det fallet agerar som personuppgiftsbiträde till oss när vi tillhandahåller uppgifterna till den som har medgivits direktåtkomsten.

Utländska kontaktställen kan också ha direktåtkomst till vissa uppgifter i vägtrafikregistret i enlighet med olika internationella överenskommelser.³

2.1.4 Försäljning av fordonsuppgifter

Att Transportstyrelsen får bedriva uppdragsverksamhet genom att sälja uppgifter om fordon i vägtrafikregistret framgår av 9 § förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen. Rätten att sälja uppgifter åsidosätter förstås inte på något sätt enskildas rätt att ta del av handlingar eller uppgifter enligt TF och OSL. Rätten enligt TF att ta del av sammanställningar av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling är dock som angetts ovan begränsad på så sätt att den endast avser sådana sammanställningar som kan göras tillgängliga med rutinbetonade åtgärder. Rätten att få kopior på sådana sammanställningar är dessutom begränsad till utskrifter. För den som vill ha en sammanställning av uppgifter som inte kan göras med rutinbetonade åtgärder, och/eller som vill få en kopia på sammanställningen i någon digital form, fyller alltså försäljningsverksamheten en viktig funktion.

2.2 Uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer

Transportstyrelsen får inom sitt verksamhetsområde bedriva uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer i frågor som främst rör regelutveckling och certifiering (12 b § förordningen om instruktion för Transportstyrelsen). Exempel på sådan verksamhet från luftfartsområdet är när Transportstyrelsen efter avtal med EASA⁴ utvärderar och certifierar flygsimulatorer, eller certifierar och utövar tillsyn av verkstäder. Från järnvägsområdet kan nämnas den verksamhet som

² Se 3 kap. 4 § VTDL samt 4 kap. 13 – 15 §§ och 8 kap. 2 § VTDF.

³ Se 4 kap. 16 – 21 §§ VTDF.

⁴ European Union Aviation Safety Agency

Transportstyrelsen bedriver enligt samarbetsavtal med ERA⁵ som avser utlåning av experter/konsulter till ”Pool of experts”.

2.3 Avgifter - nuläget

2.3.1 Allmänt om avgifter i Transportstyrelsens verksamhet

Transportstyrelsens verksamhet är till övervägande del avgiftsfinansierad.⁶ För tillståndsprövningar och tillsyn tas avgifter ut enligt tillämpliga författningar inom respektive område och för registerhållningen tas en särskild vägtrafikregisteravgift ut⁷. Transportstyrelsen disponerar inte dessa avgifter utan de levereras in till statskassan. Transportstyrelsen tilldelas istället ett anslag varje år.

När Transportstyrelsen i enlighet med bestämmelserna i TF lämnar ut utskrifter av sammanställningar av uppgifter ur vägtrafikregistret tas avgift ut enligt avgiftsförordningen.⁸ Dessa avgifter får disponeras av myndigheten.

2.3.2 Avgifter för direktåtkomst

Avgift för tillhandahållandet av uppgifter genom direktåtkomst fastställs genom ett särskilt myndighetsbeslut och tas i dag ut genom två olika konstruktioner. Om den som medgivits direktåtkomst är ansluten till vägtrafikregistret genom vår egen tjänst Fordon Direkt tar vi ut en månatlig avgift samt en avgift för varje sökning från tillståndshavaren.

Om tillståndshavarens direktåtkomst till vägtrafikregistret däremot förmedlas genom en informationsförmedlare så tar vi inte ut någon avgift från tillståndshavaren som gör sökningarna. Vi tar i stället ut en avgift från informationsförmedlaren för varje sökning som görs genom det gränssnitt som förmedlaren tillhandahåller och som vi tillhandahåller uppgifterna genom. Informationsförmedlaren tar i sin tur betalt från sina anslutna användare och bestämmer själva priset för de tjänster som de tillhandahåller.

Stödet för att ta ut avgift för direktåtkomst är bemyndigandet i 4 § 8 avgiftsförordningen, som ger en myndighet möjlighet att ta ut avgift för automatisk databehandlingsinformation i annan form än utskrift. En förutsättning för att ta ut avgift är att verksamheten är förenlig med myndighetens uppgift och att den antingen är av tillfällig natur eller av mindre omfattning. Verksamheten med direktåtkomst är inte av tillfällig natur och är förvisso relativt omfattande⁹, men sett till myndighetens totala

⁵ Europeiska unionens jämvägsbyrå

⁶ Kostnaderna för regelgivning och myndighetens hantering av trängselskatt finansieras dock av skattemedel.

⁷ Se 2 kap. 3 § VTDF.

⁸ Se 15 och 16 §§ avgiftsförordningen (1992:191)

⁹ Antalet användare av direktåtkomst till vägtrafikregistret är ca 10000 och de totala avgiftsintäkterna för direktåtkomst under 2022 var 58 mkr.

verksamhet är den ändå av mindre omfattning i den mening som avses i avgiftsförordningen.

2.3.3 Avgifter för annat elektroniskt utlämnande av uppgifter

Förutom det elektroniskt utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret som sker genom direktåtkomst så tas avgift ut även ut för Transportstyrelsens SMS-tjänst. Bemyndigandet att ta ut avgift finns även i detta fall i 4 § 8 avgiftsförordningen, och avgiften bestäms genom ett särskilt myndighetsbeslut.¹⁰

2.3.4 Avgifter för försäljningen av fordonsuppgifter

I 20 § förordningen med instruktion för Transportstyrelsen anges att Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om avgifter bl.a. för försäljningsverksamheten. Transportstyrelsen har dock inte beslutat några föreskrifter om dessa avgifter. Avgifterna för försäljningen fastställs i stället genom att Transportstyrelsen fattar ett särskilt beslut om avgiftsnivåerna. I avtalen med kunderna som köper fordonsuppgifter är det reglerat att Transportstyrelsen kan justera priserna två gånger per år. Under 2022 så var avgiftsintäkterna för försäljningen av fordonsuppgifter ca 32 mkr.

2.3.5 Avgifter för uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer

Den ersättning som Transportstyrelsen får för uppdragsverksamheten gentemot utländska myndigheter och organisationer regleras genom överenskommelser med berörd myndighet eller organisation¹¹. Det är inte heller i dessa fall fråga om att meddela några föreskrifter om avgifter.

¹⁰ SMS-tjänsten är dock för tillfället avgiftsfri i syfte att balansera uppkomna överskott.

¹¹ Se avtal gällande EASA, TSA 2017.338 och gällande ERA TSG 2020:9440

3 Förslag

3.1 Bemyndigande att ta ut avgift för direktåtkomst och för annat elektroniskt utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret

Förslag

Att regeringen beslutar att ge Transportstyrelsen ett särskilt bemyndigande att ta ut avgift för direktåtkomst till uppgifter i vägtrafikregistret, och för annat elektroniskt utlämnande av uppgifter. Transportstyrelsen ska få disponera avgiftsinkomsterna.

Bedömning

Viss grunddata gällande fordon ska som huvudregel vara avgiftsfri för statliga myndigheter.

3.1.1 Skälen för förslaget och bedömningen

Avgift för det elektroniska utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret som sker genom direktåtkomst, eller genom frivilligt inrättade service-tjänster (som SMS-tjänsten), kan i enlighet med vad som angetts ovan tas ut med stöd av det allmänna bemyndigandet i 4 § 8 avgiftsförordningen. Starka skäl talar dock för att ett särskilt avgiftsbemyndigande bör införas.

Även om de aktuella verksamheterna är av sådan ”mindre omfattning” att det i sig är möjligt att använda bemyndigandet i avgiftsförordningen så är det ändå fråga om ett regelmässigt och förhållandevis omfattande tillhandahållande av uppgifter till enskilda mot avgift.

Ett av huvudsyftena med vägtrafikregistret är också att Transportstyrelsen ska ge offentlighet åt uppgifterna eftersom de har en stor samhällsnytta. Att enskilda och andra myndigheter under vissa förutsättningar kan medges en rätt att ha direktåtkomst till uppgifter i vägtrafikregistret är sedan länge reglerat i lag och förordning. Vårt elektroniska utlämnande av uppgifter därutöver som sker genom olika servicetjänster, exempelvis SMS-tjänsten, är dock ett frivilligt åtagande från vår sida. Rätten enligt 6 kap. 4 § OSL att ta del av uppgifter ur allmänna handlingar (eller andra myndigheters rätt enligt 6 kap. 5 § OSL att få ta del av uppgifter som vi förfogar över) förutsätter ju inte att uppgiftslämnandet ska kunna ske elektroniskt. Vi marknadsför dock våra olika servicetjänster som ett effektivt och bra sätt att få del av information ur vägtrafikregistret och tjänsterna används också i hög utsträckning. I takt med den tekniska utvecklingen i samhället kan det dessutom antas att både efterfrågan på och användningen av sådana servicetjänster kommer att öka.

Eftersom de aktuella utlämnandena av uppgifter ur vägtrafikregistret sker regelmässigt och i förhållandevis stor omfattning, samt att det kan sägas

vara en av Transportstyrelsens huvuduppgifter att göra informationen i vägtrafikregistret tillgänglig för allmänheten, bör ett avgiftsuttag alltså redan av dessa anledningar ha stöd i ett särskilt bemyndigande.¹²

Ytterligare ett skäl att införa ett särskilt avgiftsbemyndigande är att Transportstyrelsen har behov av att kunna ackumulera resultatet vad gäller dessa avgiftsintäkter över tid. Vi kan enligt gällande regler kring redovisning m.m. inte ackumulera resultatet om vi tar ut avgift med stöd av 4 § 8 avgiftsförordningen eftersom det bemyndigandet innefattar ett obestämt ekonomiskt mål (upp till full kostnadstäckning). Avgifterna som tas ut med stöd av det bemyndigandet ska då i stället redovisas mot anslaget.¹³ Det innebär att överskott ska levereras in, och att underskott kommer att belasta anslaget. Det medför stora svårigheter att beräkna nivån på avgifterna så att intäkterna är i balans varje år, jämfört med att de ska vara i balans under en treårsperiod. För närvarande har vi också ett betydande underskott vad gäller avgifter för direktåtkomst (ca 42 mkr) som vi med nuvarande reglering alltså skulle behöva använda anslag för övriga områden för att kunna betala in. Om vi får ackumulera avgiftsinkomsterna behöver vi inte använda övriga anslag för att täcka eventuella underskott. För att detta ska vara möjligt behöver det finnas ett särskilt avgiftsbemyndigande och det ska framgå av bemyndigandet att myndigheten får disponera inkomsterna. Det ekonomiska målet vid fastställande av avgifterna ska vara full kostnadstäckning, vilket det också är om regeringen inte bestämt något annat när den beslutat om bemyndigandet.¹⁴

Med undantag för det särskilda bemyndigande gällande Transportstyrelsens uppdragsverksamhet som finns i Transportstyrelsens instruktion så finns de föreskriftsbemyndiganden som ansluter till regleringen av vägtrafikregistret i vägtrafikdataförordningen. I vägtrafikdatalagen och vägtrafikdataförordningen finns också bestämmelserna bl.a. om direktåtkomsten till uppgifterna i vägtrafikregistret. Det är därför naturligt och lämpligt att en bestämmelse med det nu aktuella bemyndigandet också förs in där. Jämförelsevis kan nämnas att när det gäller bemyndigande för att ta ut avgift för direktåtkomst till fartygsregistret så finns bemyndigandet i samma förordning som bestämmelserna som reglerar själva direktåtkomsten¹⁵.

I likhet med vad som gäller för Transportstyrelsens försäljning av fordonsuppgifter så bör andra statliga myndigheter vara befriade från avgifter när det gäller viss grunddata gällande fordon. Det bör gälla samma typ av uppgifter som anges i förordningen med instruktion för Transportstyrelsen

¹² För samma principiella uppfattning, se SOU 2020:82, s. 71.

¹³ Se 15 § anslagsförordningen (2011:223).

¹⁴ Se 5 § avgiftsförordningen.

¹⁵ Se 4 – 5 §§ fartygsregisterförordningen (1975:297)..

och en hänvisning kan därför lämpligen göras till den förordningen. Affärsdrivande verk, samt myndigheter som ska använda uppgifterna inom sin uppdrags- eller försäljningsverksamhet ska dock inte vara befriade från avgift.

3.2 Ändrat bemyndigande för att ta ut avgift för försäljningen av fordonsuppgifter i vägtrafikregistret och för uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer

Förslag

Transportstyrelsens bemyndigande i förordningen med instruktion för Transportstyrelsen gällande avgifter för försäljningen av fordonsuppgifter i vägtrafikregistret och för uppdragsverksamheten gentemot utländska myndigheter och organisationer ändras så att bemyndigandet inte förutsätter att Transportstyrelsen beslutar föreskrifter om avgifterna.

Det förtydligas också att avgiftsinkomsterna får disponeras av Transportstyrelsen.

3.2.1 Skälen för förslaget

Som angetts ovan finns det i Transportstyrelsens instruktion ett bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter för den försäljning av fordonsuppgifter som sker inom ramen för Transportstyrelsens uppdragsverksamhet. Några sådana föreskrifter har inte meddelats utan avgiftsnivåerna har beslutats på annat sätt. Avgifterna beslutas ensidigt av Transportstyrelsen och kunderna ingår frivilligt ett avtal gällande försäljningen av uppgifter enligt de villkor som Transportstyrelsen ställer upp. Eftersom avgiftsnivåerna kan behöva justeras 1 – 2 ggr per år är det inte ändamålsenligt eller effektivt att behöva inleda och genomföra ett föreskriftsarbete vid varje tillfälle som avgifterna ska justeras. Eftersom avgifterna berör ett begränsat kollektiv, nämligen de som frivilligt ingår avtal med Transportstyrelsen om att köpa uppgifter ur vägtrafikregistret, och därför inte rör någon offentligrättslig avgift som riktar sig till en obegränsad allmänhet, finns det inte heller något skäl till att beslutet om avgiftsnivåerna behöver fattas i form av föreskrifter.

När det gäller avgifter för uppdragsverksamheten gentemot utländska myndigheter och organisationer så anger bemyndigandet att Transportstyrelsen även för sådan verksamhet får föreskriva om de avgifter som ska tas ut. Det är dock i dessa fall fråga om ersättning som helt och hållet baseras på överenskommelser med de berörda utländska myndigheterna eller organisationerna. Ersättningen kan inte bestämmas ensidigt av Transportstyrelsen genom föreskrifter, och bemyndigandet bör därför ändras i enlighet med detta.

Transportstyrelsen har redan i dag rätt att disponera dessa avgiftsinkomster. Vid underhandskontakter med Ekonomistyrningsverket har verket rekommenderat att detta också förtydligas genom att det särskilt anges i avgiftsbemyndigandet. Transportstyrelsen anser därför att det är lämpligt att även lämna ett förslag om ett sådant förtydligande i denna framställan.

4 Konsekvenser

4.1 Vad är problemet?

4.1.1 Avgiftsbemyndigande gällande direktåtkomst m.m.

Det saknas i dagsläget ett särskilt bemyndigande för att ta ut avgift för direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande av uppgifter i vägtrafikregistret. Det generella avgiftsbemyndigandet i avgiftsförordningen ligger därför till grund för avgiftsuttaget. Detta är olämpligt eftersom det är en av Transportstyrelsens huvuduppgifter att lämna ut uppgifter ur vägtrafikregistret, det sker regelbundet och i hög omfattning. Det bör då också finnas ett särskilt avgiftsbemyndigande. Det är också ett problem att Transportstyrelsen inte kan disponera och ackumulera avgiftsinkomsterna när bemyndigandet i avgiftsförordningen används (se avsnitt 3.1.1).

4.1.2 Bemyndigande att föreskriva om avgift för försäljningen av fordonsuppgifter

Bemyndigandet i Transportstyrelsens instruktion anger att Transportstyrelsen får *föreskriva* om avgifterna inom uppdragsverksamheten gällande försäljning av fordonsuppgifter i vägtrafikregistret. Det är onödigt och ineffektivt att avgifterna ska behöva fastställas på detta sätt, det är tillräckligt att avgifterna fastställs genom myndighetens beslut på något annat sätt.

4.1.3 Bemyndigandet att föreskriva om avgift för uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer

Bemyndigandet i Transportstyrelsens instruktion anger att Transportstyrelsen även för den här verksamheten får *föreskriva* om avgifterna som tas ut. Avgifterna fastställs dock i överenskommelser mellan parterna.

4.2 Vad är syftet med förslaget?

4.2.1 Nytt avgiftsbemyndigande gällande direktåtkomst m.m.

Syftet med förslaget att införa ett särskilt avgiftsbemyndigande är att det ska vara tydligt att Transportstyrelsen tar ut avgift för vissa typer av elektroniskt

utlämnande av uppgifter i vägtrafikregistret, och att styrelsen också får disponera och ackumulera avgiftsinkomsterna.

4.2.2 Ändrat bemyndigande att ta ut avgift för försäljningen av fordonsuppgifter och för uppdragsverksamhet gentemot utländska myndigheter och organisationer

Syftet med förslaget är att Transportstyrelsen ska få besluta om avgifterna inom den uppdragsverksamhet som anges i förordningen med instruktion för Transportstyrelsen utan att behöva meddela föreskrifter om det.

4.3 Vad finns det för alternativa lösningar?

Det finns inga alternativa lösningar för att uppnå syftena med de nu aktuella förslagen.

4.4 Vad blir effekten om någon reglering inte kommer till stånd?

Om den föreslagna regleringen inte kommer till stånd kommer de ovan angivna problemen att kvarstå.

4.5 Vilka är berörda?

Förslagen berör Transportstyrelsen som bestämmer och administrerar avgifterna för bl.a. direktåtkomst och försäljningen av fordonsuppgifter, och som ingår överenskommelser gällande ersättningen för uppdragsverksamheten gentemot utländska myndigheter och organisationer.

Enskilda och andra myndigheter som i olika sammanhang och på olika sätt begär att få ta del av uppgifter ur vägtrafikregistret är berörda i den mån de ska betala avgift. De påverkas dock inte direkt av de nu lagda förslagen eftersom avgifterna tas ut redan i dag med stöd av andra bemyndiganden.

4.6 Vad är de kostnadsmässiga/ekonomiska effekterna av förslaget?

Jämfört med nuläget får förslagen inte några ekonomiska konsekvenser för enskilda eftersom de föreslagna ändringarna inte i sig förändrar vilka tjänster som är avgiftsbelagda, eller vilka avgifter som ska tas ut.

Genom att inte behöva besluta ändringsföreskrifter när avgifterna för försäljningen av fordonsuppgifter och uppdragsverksamheten gentemot utländska myndigheter och organisationer ska justeras förblir beslutsprocessen hos Transportstyrelsen så effektiv som möjligt. Att behöva besluta föreskrifter om avgifterna, och ändringsföreskrifter vid varje avgiftshöjning, skulle innebära en ökad tidsåtgång och ökade kostnader.

4.7 Vad får förslaget för andra konsekvenser?

Förslagen bidrar till en tydlighet och transparens i hur och på vilken grund Transportstyrelsen fastställer och tar ut avgifter inom de aktuella områdena.

4.8 Överensstämmer förslaget med EU-rätten?

Inga konflikter med EU-rätten har identifierats.

4.9 Vad behöver beaktas i fråga om tidpunkt för ikraftträdande?

Ikraftträdande bör ske så snart som möjligt.

4.10 Finns det behov av speciella informationsinsatser?

Det finns inget behov av speciella informationsinsatser eftersom samma avgifter och ersättningar kommer att tas ut, det är endast det bakomliggande bemyndigandet som omformuleras.

4.11 Konsekvenser för företag

Företag av olika slag begär dagligen att få del av uppgifter ur vägtrafikregistret, eller är kunder inom ramen för vår uppdragsverksamhet. De betalar dock redan i dag avgifter för t.ex. direktåtkomst eller för att köpa fordonsuppgifter. Det blir därför inga konsekvenser för dessa företag om de bakomliggande bemyndigandena för Transportstyrelsen att ta ut avgifter ändras.

5 Författningskommentar

5.1 Förslaget till förordning om ändring i vägtrafikdataförordningen (2019:382)

8 kap. 1 §

Paragrafen innehåller bemyndiganden för Transportstyrelsen att meddela föreskrifter. Bemyndigandena avser dels verkställighetsföreskrifter till vägtrafikdatalagen, vägtrafikdataförordningen och vissa EU-förordningar inom vägtrafikområdet, dels föreskrifter gällande registrering av vissa uppgifter i vägtrafikregistret och om vissa avgifter.

Den nu föreslagna ändringen att införa en ny punkt 5 i första stycket innebär att Transportstyrelsen får ett särskilt bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter för direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret. Med direktåtkomst avses sådan möjlighet att på egen hand söka uppgifter i vägtrafikregistret som i enlighet med bestämmelserna i vägtrafikdatalagen och vägtrafikdataförordningen kan

medges genom ett särskilt beslut från Transportstyrelsen. Bemyndigandet avser ge Transportstyrelsen möjlighet att föreskriva om avgiftsskyldighet, och om avgifternas storlek, antingen för en tillståndshavare som har medgetts direktåtkomsten eller för en informationsförmedlare som förmedlar direktåtkomsten till en sådan tillståndshavare. Med annat elektroniskt utlämnande avses sådant utlämnande av uppgifter ur vägtrafikregistret som t.ex. sker genom olika servicetjänster som Transportstyrelsen erbjuder. Bemyndigandet avser inte avgifter för den försäljning av fordonsuppgifter i vägtrafikregistret som sker inom ramen för Transportstyrelsens uppdragsverksamhet enligt förordningen med instruktion för Transportstyrelsen.

Det nya tredje stycket i paragrafen anger att avgift inte tas ut för direktåtkomst i enlighet med Prümrådsbeslutet eller CBE-direktivet¹⁶ eller av statliga myndigheter när viss grunddata gällande fordon lämnas ut till dem genom direktåtkomst eller genom annat elektroniskt utlämnande. Samma grunddata avses som anges i 21 § förordningen med instruktion för Transportstyrelsen.

I det nya fjärde stycket anges att affärsverken samt myndigheter som ska använda uppgifterna i egen uppdrags- eller försäljningsverksamhet inte är befriade från avgifter.

I det nya femte stycket anges att Transportstyrelsen får disponera inkomsterna av de avgifter som har tagits ut för direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande av uppgifter i enlighet med bemyndigandet i första stycket 5. Det innebär att Transportstyrelsen kan ackumulera resultatet och balansera intäkterna över några års tid för att uppnå full kostnadstäckning.

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.

5.2 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen

20 §

Paragrafen innehåller bemyndiganden för Transportstyrelsen att föreskriva om avgifter för uppdragsverksamhet enligt 9 och 12 b §§ i förordningen.

Ändringen i första stycket innebär att Transportstyrelsen inte behöver meddela föreskrifter om avgifterna. Avgifterna kan då fastställas och beslutas på annat sätt, t.ex. genom förvaltningsbeslut eller genom överenskommelser med berörda parter, vilket också är så det går till i dag.

¹⁶ Prümrådsbeslutet: rådets beslut 2008/615/RIF av den 23 juni 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet. CBE-direktivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/413 av den 11 mars 2015 om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott.

Det förutsätts att sådana beslut är skriftliga och dokumenteras, att de fattas i enlighet med myndighetens arbetsordning och att besluten som fastställer avgifter ges nödvändig spridning bland både befintliga och presumtiva delar av det berörda avgiftskollektivet.

I det nya fjärde stycket anges att Transportstyrelsen får disponera avgiftsinkomsterna. Det är ett förtydligande av det som redan gäller i dag.

Övervägandena finns i avsnitt 3.2.